

Bijlage HAVO

2026

tijdvak 1
dinsdag 5 mei
07.30 - 10.30 uur

Geschiedenis

Bronnenboekje

bron 1

In de Beurs- en Nieuwsberichten verscheen op 5 april 1937 een artikel waarin de aanstaande verkiezingen worden besproken:

‘Pas langzaam aan zal het Curaçaosche volk dit thans aan haar geschonken stuk democratie gaan waardeeren. Wanneer inderdaad gesproken kan worden over een politiek leven in Curaçao, weten wij niet. [...] Zelfs mensen, die op het oogenblik nauw met het Curaçaosche gebeuren op de hoogte zijn, hebben den dag van 1 april [de dag dat de nieuwe Staatregeling in werking trad, MG] niet bijzonder gewichtig gevonden. Ook bij hen ontdekte men een onverschilligheid en gematigdheid, die waarlijk verwonderlijk is.’

Uit: <https://scholarlypublications.universiteitleiden.nl/access/item%3A2941230/view> Beurs- en Nieuwsberichten, 5 april 1937, geciteerd in W.Ch. de la Try Ellis, “Rapport van de commissie, bij gouvernements-beschikking van 10 October 1945 no.7981 ingesteld, tot onderzoek en bestudeering van de in het staatsdeel Curaçao levende politieke opvattingen en wenschen, ter voorbereiding van de rijksconferentie”, 1946, 62.

bron 2

Da Costa Gomez was nationalist, een man, geboren in een zeer eenvoudig milieu in Willemstad, bewoner van een kleine stadstaat, die hij letterlijk aanbad. Hij droomde van een samengaan van allen voor het ideaal van een vrij, autonoom Curaçao, bewoond door mensen die, hoewel van andere afkomst, dezelfde rechten zouden genieten als Nederlanders in Nederland. Onder al die rechten was het kiesrecht in een bepaald stadium het belangrijkste. Want uit dat recht zou de vorming voortkomen van de nieuwe autonome gemeenschap. (...)

Hij streed niet voor onafhankelijkheid maar voor samenwerking met Nederland in wat hij formuleerde als ‘een nieuwe stijl’. (...)

Zij(n volgelingen) zagen in hem vooral de man die de mensen op het eiland een eigen gezicht, een eigen identiteit verleende. Wel was men Nederlands burger, maar toch een burger die anders werd behandeld dan de burgerij in het moederland. Maar juist dat ‘moederland’, term vol affectie, zou grootmoedig genoeg zijn om daarin te voorzien. Men was daartoe grootmoedig genoeg, dank zij onder andere de fijnzinnige Kernkamp, de man die de ronde-tafel-conferenties na de oorlog leidde en die samen met Gomez en anderen vorm en gestalte gaf aan dat vóór de oorlog nog zo vage, onduidelijke begrip ‘autonomie’.

Uit: Beneden de wind, herinneringen aan Curaçao, auteur J. van der Walle, 1974.

bron 3

30 Mei en de dekolonisatie

In een interview gaf J. (Juancho) Evertsz (Antilliaanse premier) het volgende commentaar over 30 mei en een gevolg ervan:

Dat incident van 30 mei 1969 is veel te zwaar opgevat, zowel hier als in Nederland. Als je het op wereldschaal bekijkt, stelde het niet veel voor, een ernstige rel, al heeft die rel wel gevolgen gehad voor de Antilliaanse samenleving.

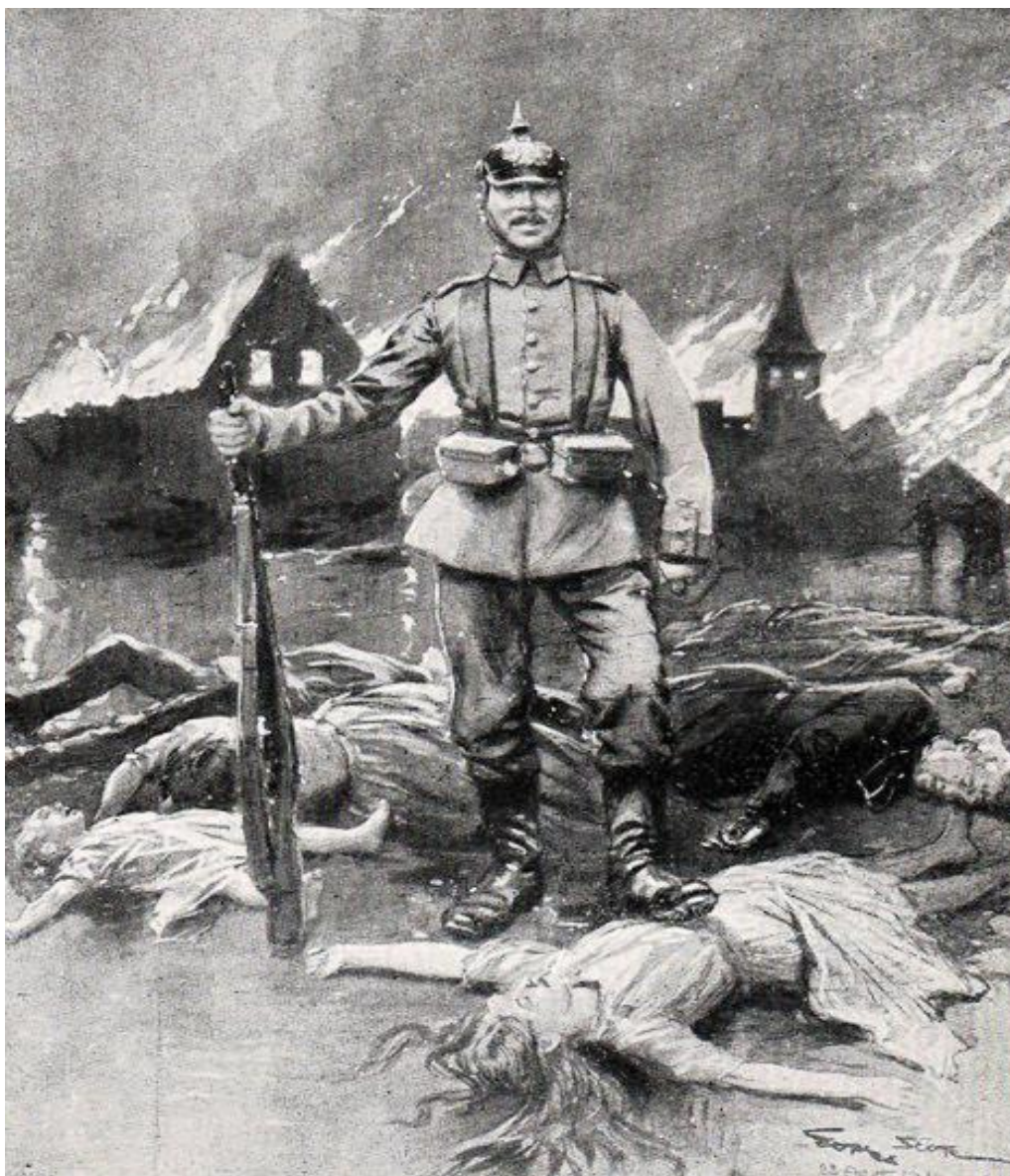
Maar na de 30ste mei 1969 had Nederland eenvoudig niet mogen zeggen: donder op, Antillen!

Nederland had zich naar behoren af te vragen: waarin zijn wij zélf tekort geschoten sinds 1954?

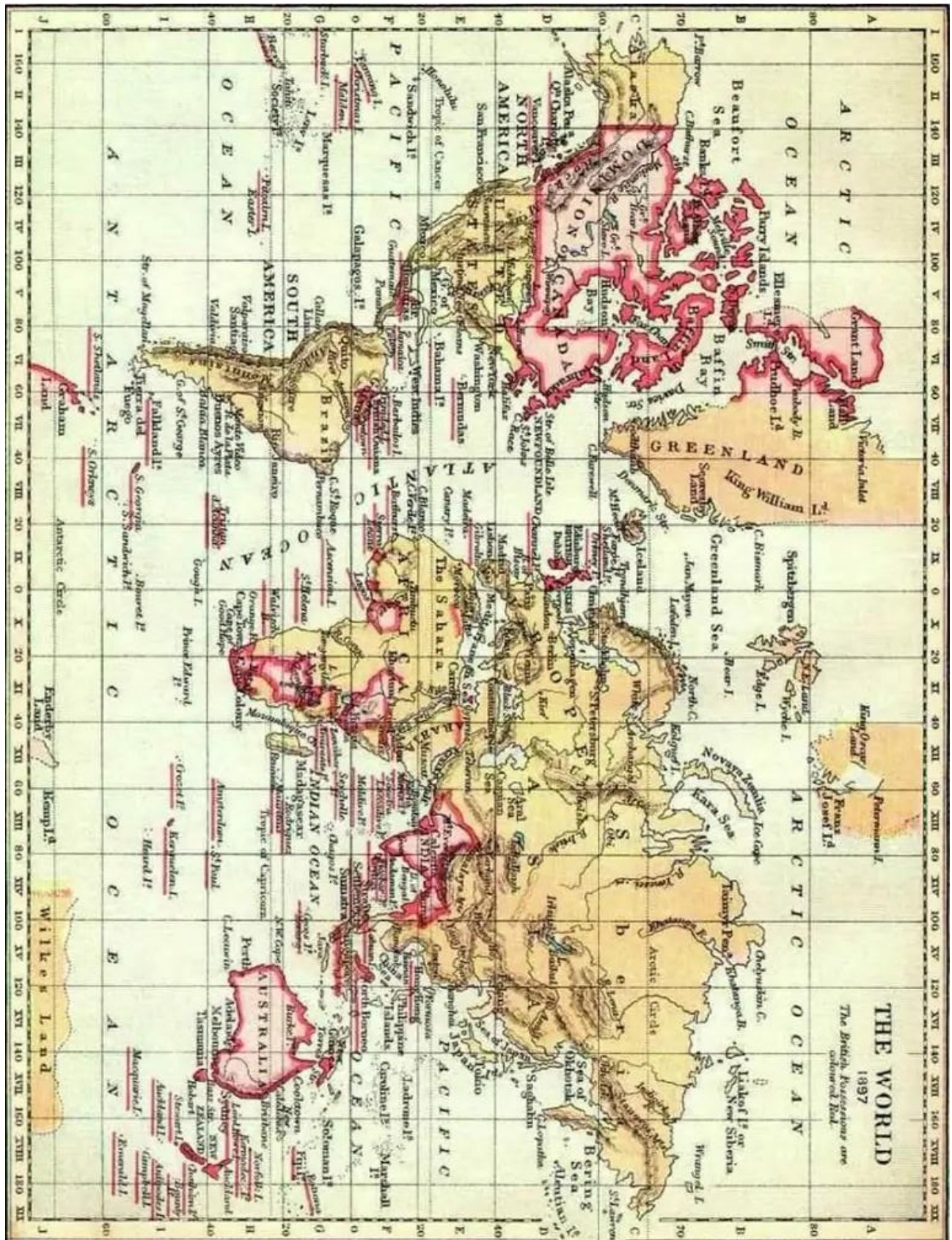
Uit : Nos Pasado, J.M.R. Schrils 1984.

bron 4

Een tekening van Georges Scott over de Duitse inval van België. Deze prent verscheen in L'Illustration van 29 augustus 1914, met als titel: "Hun manier van oorlog voeren".

Uit: <https://ww1.habsburger.net/de/medien/georges-scott-ihre-art-der-kriegfuehrung-zeichnung-aus-lillustration-vom-29-august-1914-ueber>

Uit: De Wereld in 1897. De delen van het Britse Rijk zijn rood gekleurd.
Uit: Cambridge University Library.

bron 6

Hoewel het leven na het begin van de oorlog in eerste instantie vrij normaal bleef in Amsterdam, volgde in juni 1940 de eerste anti-Joodse maatregelen. Stap voor stap werden steeds meer maatregelen uitgevaardigd tegen de Joden, met als doel de Joodse bevolking af te zonderen van de rest van de Nederlanders. In november 1940 werden bijvoorbeeld alle Joodse ambtenaren ontslagen. Meer maatregelen tegen de Joodse Nederlanders volgden. Op 22 februari 1941 vond in Amsterdam de eerste razzia plaats. 427 Joodse mannen werden op straat opgepakt en gedeporteerd naar Mauthausen. De maatregelen tegen de Joden werden steeds heftiger. Op zondag 3 mei 1942 werd de Jodenster ingevoerd in Nederland. Alle Joden ouder dan zes jaar werden verplicht de gele Davidster zichtbaar op hun kleding te dragen. De Jodenster maakte het isolement van de Joodse bevolking compleet: in één oogopslag was duidelijk wie wel en wie niet Joods was. In juli begonnen de stelselmatige deportaties van Joden vanuit Amsterdam. De Joden werden bijeengebracht in de Hollandsche Schouwburg, vanwaar zij naar doorgangskamp Westerbork werden gedeporteerd. Vanuit Westerbork werden de Nederlandse Joden verder gedeporteerd naar concentratie- en vernietigingskampen in Oost-Europa. In totaal gingen er 97 transporten vanuit Westerbork naar het Oosten.

Uit: Wikipedia Amsterdam en de Jodenvervolging./ geschiedenis lokaal Amsterdam